

veac nou

ORGAN AL CONSILIULUI GENERAL A.R.L.U.S.

12 pagini — 1 leu

DIN SUMAR :

**Reacții la
schimbarea
vremii**

■
**Cine
a descoperit
totuși
America...**

■
**Cum
să ne facem
înțeleși**

■
**Pentru
verificarea
spiritului
de observație**

Feriga cu crenguță

Foto : A. Vasilevici

**Regimul alimentar
în bolile
cardiovasculare**

■ **Un „esperanto”
insular**

Calitatea actualității
 Calitatea actualității
 Calitatea actualității
 Calitatea actualității
 Calitatea actualității
 Calitatea actualității
 Calitatea actualității
 Calitatea actualității
 Calitatea actualității
 Calitatea actualității

LA ORDINEA ZILEI

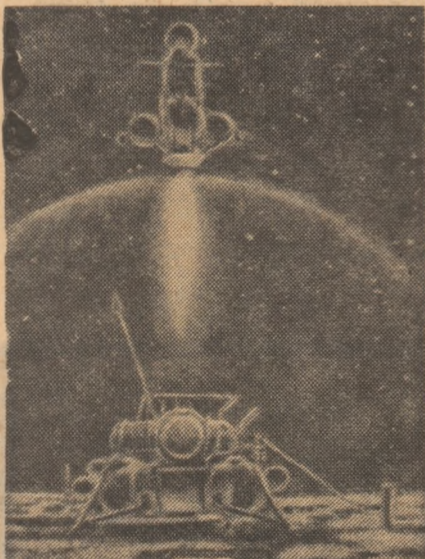
„Luna — 20”

Experiențele pentru studierea direcției a proprietăților fizico-mecanice ale suprafeței lunare au început o dată cu lansarea stației automate sovietice „Luna-13”. La scurt timp după „Luna-13” au urmat aparatele automate americane de tip „Surveyor” și navele „Apollo” care, la rîndul lor, au depus pe suprafața astrului nopții dispozitive automate sau au cules mostre pentru determinarea rocilor lunare.

După aceste contacte cu Luna, au fost aflate unele date despre proprietățile fizico-mecanice ale solului lunar la adîncimi cuprinse între 5 și 20 centimetri. Dar cum numai rocile de mai mare profunzime pot da, după cum speră specialiștii, răspunsul la o sumă de întrebări legate de originea Lunii și a Pămîntului, trebuie să se afle ce schimbări suferă proprietățile solului selenar o dată cu adîncimea, unde încep rocile dure și ce structură au etc.

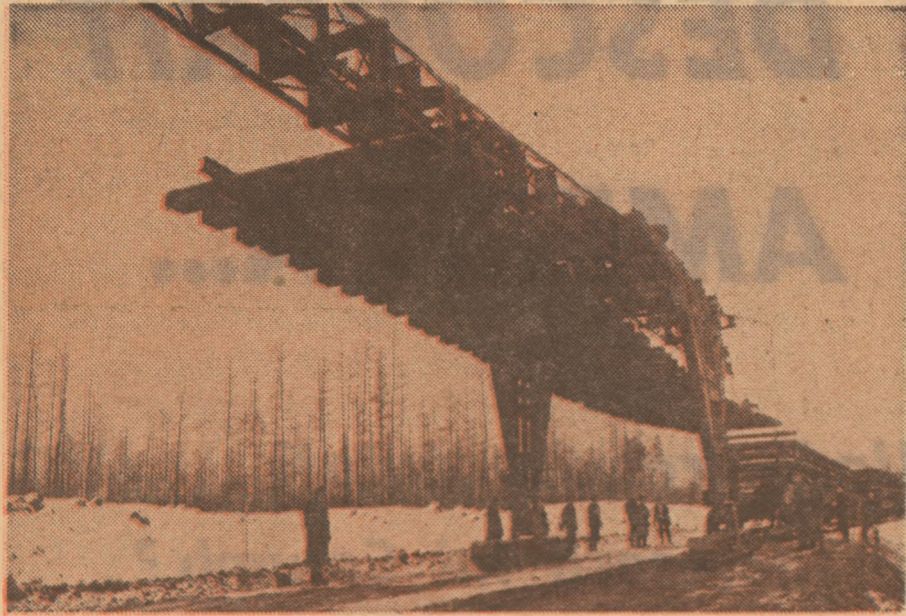
Pentru abordarea acestor probleme, aparatele automate de explorare a Lunii trebuiau însă înzestrate cu instalații speciale de foraj. Stația automată sovietică „Luna-16” a luat la bord, între alte aparate, și o asemenea instalație. În septembrie 1970 a fost stația a aselenizat, se știe, lin în zona dinaintea stabilită și în cursul șederii ei pe Lună a adunat, de la adîncimi mergînd pînă la 350 mm, probe de sol pe care le-a adus pe Pămînt.

Următoarea etapă a programului sovietic prevedea aducerea pe Pămînt a unor mostre de rocă de bază. Această misiune a fost îndeplinită cu succes zilele trecute de stația automată „Luna-20”. Ea a avut la bord o instalație de foraj, construită după

Momentul startului de pe Lună

multe și variate cercetări pe sol. Înainte de a o fi realizat în forma în care a funcționat pe Lună, constructorii ei au avut de învins un mare număr de dificultăți. Instalația complexă de foraj trebuia în așa fel construită, încît să poată săpa în cele mai diverse roci și, în plus, să nu dăuneze structurilor lor. Trebuia să se țină, de asemenea, seama că instalația urma să lucreze la temperaturi extreme. Ca să reziste la aceste condiții, realizatorii

Pe șantierul unei noi căi ferate siberiene, Hrebtovaia-Ust-Ilimsk (regiunea Irkutsk)

ei i-au confecționat o îmbrăcăminte termoizolatoare. În sfîrșit, stația a mai fost asigurată și împotriva influenței nefaste a vidului.

Examenul pe care stația automată „Luna-20” l-a trecut apoi cu succes pe suprafața selenară, precum și revenirea ei pe Pămînt se înscriu ca o nouă și remarcabilă performanță a tehnicii cosmice sovietice. Experiența a vădit o dată mai mult marile posibilități pe care le au automatele de a studia Luna și planetele. Mostrele de rocă aduse de „Luna-20” vor permite savanților să afle structura solului ei.

Dar, în afară de însemnătatea științifică, misiunea ultimei stații automate sovietice trimise pe Lună mai are și o însemnătate practică. Într-adevăr, dacă într-un viitor apropiat sau mai îndepărtat, va trebui să se afle cum pot fi utilizate rocile lunare, la ce construcții pot rezista, constructorii viitoarelor instalații de foraj selenar nu vor mai porni de la zero, ci vor folosi prețioasa experiență a instalației de pe „Luna-20”.

mondială nu este, după cum se pare, prea apropiată.

Dar centralele hidroelectrice? În momentul de față ele produc 15—20 la sută din energia consumată pe glob. E vorba, bineînțeles, mai ales de centralele construite pe fluviu (centralele maremotrice încă nu contează, căci aportul lor este deocamdată insignifiant). Și se poate spune că ele au și un mare viitor, ca și noile surse de energie care abia încep a fi domesticate: căldura subterană, soarele, vîntul...

Dar tot cărbunele va avea în viitorul previzibil partea leului în balanța de combustibil. E adevărat, totuși, că formele sub care va fi utilizat vor suferi schimbări esențiale. Acad. Semionov, laureat al premiului Nobel, scoțeste astfel că binecunoscutul combustibil solid de astăzi va fi utilizat aproape în întregime sau chiar exclusiv ca materie primă pentru fabricarea maselor plastice, fibrelor, coloranților, medicamentelor, îngrășămintelor etc.

COMBUSTIBILI

Care-i viitorul cărbunelui?

Făcînd, nu de mult, publice concluziile la care au ajuns experții sovietici în materie, revista „Chimia carburanților solizi” scria: „Cărbunele este unicul mineral combustibil care-și va păstra mult timp încă însemnătatea economică”. Poate că mulți profani au fost surprinși de această încheiere, dat fiind că ziarele aduc mai în fiecare zi știri care par a dovedi că gazele naturale și petrolul sînt pe cale de a înlocui cărbunele.

Dar iată ce spun evaluările specialiștilor. E adevărat că în fiecare an se extrag cantități tot mai mari de petrol și gaze, dar rezervele lor sînt de zece ori mai mici decît cele de cărbuni! Pe de altă parte, prețul gazelor și petrolului crește în același timp cu extracția lor, întrucît trebuie puse în valoare zăcăminte tot mai puțin bogate și mai greu accesibile. Așa se face că, în unele locuri, cheltuielile reclamate de prospec-tare ajung de pe acum la jumătate din întreaga valoare a petrolului și gazelor. Și ele continuă să sporească!

În 1965 s-au extras pe glob 5,5 miliarde de tone de combustibili minerali (cu un miliard mai mult decît în 1961). Din această cifră totală, 47% au fost cărbuni, 36% petrol și 17% gaze naturale. Ce perspective există, însă, pentru viitor?

Calculul recent ne încredințează că în 1980 partea cărbunelui va fi de 63%, față de 31% în cazul petrolului și de 6% în acela al gazelor naturale. Iar către 1990 și anul 2 000 proporțiile vor evolua încă și mai avantajos în favoarea cărbunelui.

În ceea ce privește combustibilul nuclear, aportul său la producția de energie a principalelor țări industriale va fi de 10% din total, deși se va înzece pînă atunci. Așadar, perspectiva de a vedea centralele atomice (și eventual termonucleare) dominînd în energetica

— Soțul meu e automobilist

AUTOMOBILE

V.A.Z.-service

Uzina de automobile „Togliatti” produce acum 2 200 de mașini pe zi. Dacă modernă întreprindere ar respecta niște dispoziții mai vechi — care stipulau că trebuia să aibă în permanentă o rezervă de piese îndestulătoare pentru asamblarea mașinilor timp de cel puțin zece zile — magazinele care le-ar adăposti ar întrece însăși clădirea uzinei. Dar uzina de pe Volga lucrează fără astfel de rezerve. Acest stil de muncă reclamă o planificare extrem de riguroasă a producției întreprinderilor furnizoare de piese și a transportului lor. Mai mult, organizarea atît de precisă a operațiilor de asamblare necesită și o precizie la fel de mare în întreținerea mașinilor „Jiguli”, deci un organism care să se ocupe cu întreținerea și repararea lor.

După cele de mai sus vom înțelege

mai bine sensul unei recente hotărîri a Consiliului de Miniștri al U.R.S.S. care prevede construirea a 33 de centre pentru întreținerea și repararea automobilelor V.A.Z.-2 101 „Jiguli”. Vor fi, de fapt, anexe ale uzinei de pe Volga care, în afară, de întreținerea și repararea automobilelor, se vor îndeletnici și cu vânzarea lor. De asemenea, tot aceste centre urmează să vîndă și piesele de schimb necesare.

Producția centrelor va fi organizată după modelul celor mai moderne service-uri. Atelierele pentru întreținere și reparații vor avea o suprafață de circa 8 000 de metri pătrați, magazinele pentru vânzarea automobilelor și pieselor de schimb vor însuma circa 1 300 metri pătrați, iar suprafața totală a centrelor va totaliza aproape 14 000 metri pătrați. Fiecare centru va avea un personal de 300 de muncitori și 36 de ingineri și tehnicieni.

Cînd centrele de întreținere și reparare a automobilelor construite la uzina de pe Volga își vor începe activitatea, ele vor organiza, la rîndul lor, o rețea de stații mici, în așa fel încît, treptat, să fie cuprins un teritoriu cît mai întins. De asemenea vor mai fi înființate și stații mobile de reparații auto.

În sfîrșit, în aceeași ordine de idei, în 1973 va fi organizată la Moscova o expoziție internațională „Autoservice-73” în cadrul căreia vor fi prezentate automobile moderne de cele mai diverse mărci și tipuri. Vor fi, de asemenea, expuse cele mai noi utilaje pentru stațiile de întreținere și reparații auto. Pavilioane speciale vor expune noutăți în materie de securitate a circulației și șoselelor, turism automobilistic, literatură de specialitate și reclamă.

IN DEȘERTURI

„Freon-12” imblinzește Soarele

Cînd vorbim de deșert, ne gîndim numaidecît la arșița teribilă, la lipsa apei, la Soarele care-ți înfige nemilos sulțile în creștet. Și totuși, căldura Soarelui poate fi și o sursă de bogăție pentru deșerturi, pe care acum omul încearcă s-o pună în slujba sa. În Uniunea Sovietică, în sovhozul „Bakharden”, aflat în chiar inima deșertului Kara-Kum, se află în construcție un prim epurator de apă acționat de căldura radiată de Soare. Instalația este alcătuită, ne informează ziarele, din trei oglinzi uriașe care captează razele solare și le reflectă pe suprafața unui generator termo-electric. Ajunsă aici, energia termică se transformă în energie electrică care, la rîndul ei, pune în mișcare motoarele care pompează apa sărată din puțuri. Aceasta este apoi vărsată în epuratoare, niște cuve puțin profunde, acoperite cu geamuri. Sub efectul căldurii apa se evaporază, se condensează pe acoperișul de sticlă și se scurge într-un rezervor sub formă de apă distilată.

Acest „put” solar nu este, însă, decît unul dintre sistemele utilizate în Uniunea Sovietică pentru captarea energiei solare. Din gama instalațiilor utilizate în acest scop face parte și un generator fotoelectric care folosește tot procedeul susmenționat dar, în loc de energie termică, utilizează energia luminoasă. Este vorba de un refrigeratör ejector cu freon, alcătuit dintr-un reflector sub formă de cilindru parabolic, un cazan solar și o serie de radiatoare. Dacă afară este arșiță, dispozitivul poate face să scadă temperatura în interioare cu 10—15° C. În schimb noaptea, cînd începe să se lase frigul, refrigeratörul începe să lucreze ca un calorifer. Într-un astfel de caz gazul „Freon-12” încălzit în cazanul solar pînă la 60° C, se scurge direct în radiator.

Dar, refrigeratörul cu freon va putea fi folosit nu numai în așezări stabile ci și de către cei obligați să se deplaseze în deșert. E vorba îndeosebi de geologi cărora li se vor pune în curînd la dispoziție „bucătării” solare ușor de transportat, echivalente cu un reșou de 500 W.

Cuptoarele solare vor putea contribui însă — ni se spune — și la progresul industriei, îndeosebi al metalurgiei, temperaturile ridicate pe care le furnizează urmînd să deschidă largă perspectivă cercetătorilor care lucrează în domeniul metalelor refractare.

CINE A DESCOPERIT TOTUȘI AMERICA...

Unde trebuie căutați predecesorii lui Columb?

Cine a descoperit America? Acum nu mai încape nici o îndoielă că Columb n-a fost cel dintâi locuitor al Lumii Vechi care a pus piciorul în ținuturile de dincolo de ocean. Epopeile care evocă incursiunile lui Eric cel Roșu în Vinland au fost confirmate de descoperiri arheologice pe teritoriul Americii de Nord. Pe de altă parte, de un număr de ani este dezbătută problema unor posibile contacte între America Centrală și vechile civilizații din Marea Mediterană, ceea ce l-a determinat pe Thor Heyerdahl să propună într-o primejdioasă călătorie peste ocean. A fost, oare, precedat Columb de africani sau arabi?

Pentru a încerca să răspundem la această întrebare, trebuie să ne întoarcem în urmă cu 650 de ani.

Se scria anul 1324. Pe străzile din Cairo înainta o procesiune neobișnuit de fastuoasă. Caravane de cămile, încărcate cu daruri, sute de slugi, femei și călăreți trufași îl însoțeau pe Kanku Musa, împăratul semilegendarului imperiu Mali din inima continentului. Monarhul pornise în pelerinaj la Mecca. Vechea cronică „Masalik al-absad” cuprinde relatarea unui marș ocular, care a vorbit atunci la Cairo cu împăratul Musa.

„Și l-am întrebat pe sultanul Musa, spune autorul, cum a ajuns pe tronul imperiului, iar el mi-a răspuns: „Făc parte dintr-o dinastie în care titlul de împărat este ereditar. Înaintașul meu n-a vrut să creadă că marginile mării care se învecinează cu noi nu pot fi atinse. De aceea a echipat 200 de corăbii și le-a încărcat cu oameni, iar alte 200 de corăbii le-a încărcat cu aur, apă și hrană pentru doi ani. Apoi a poruncit căpitanilor: să nu vă întoarceți până nu găsiți sfințitul oceanului sau nu terminați apa și hrana.

Și corăbierii au pornit la drum și mult timp n-au dat nici o veste. Într-un târziu, s-a învârtit un singur vas al cărui căpitan a povestit împăratului: „O, prealuminate sultan, am călătorit multe zile până când am întâlnit în cale ceva care semăna cu un riu cu curs vijelios, care înainta în largul mării. Corabia mea era ultima. Celelalte vase au continuat să înainteze, dar cum se apropiasem de locul acela nu se mai întorceau. Încet nu știu ce s-a întâmplat cu ele, pentru că am făcut cale întoarsă”.

Dar — a continuat Kanku Musa — sultanul nu l-a crezut. Și a lansat la apă alte corăbii, de astă dată în număr de 2000, dintre care 1000 cu oameni, iar 1000 cu provizii. Apoi mi-a trecut mie puterea și el a plecat pe mare. De atunci nu l-am mai văzut și n-am mai auzit nimic despre el și însoțitorii lui, iar eu am devenit împărat”.

Navigatori africani?

Istoricii au apreciat în diverse moduri relatarea. Unii au caracterizat-o drept o fabulație, dar cei mai mulți socotesc că nu-l exclus ca ea să cuprindă întâmplări reale. În care caz, flota sultanului ar fi ieșit în larg prin gurile fluviului Senegal sau prin Guineea. De asemenea a fost formulată ipoteza că vijeliosul curent despre care a relatat căpitanul supraviețuitor putea fi Amazonul, care își poartă apele departe în largul oceanului.

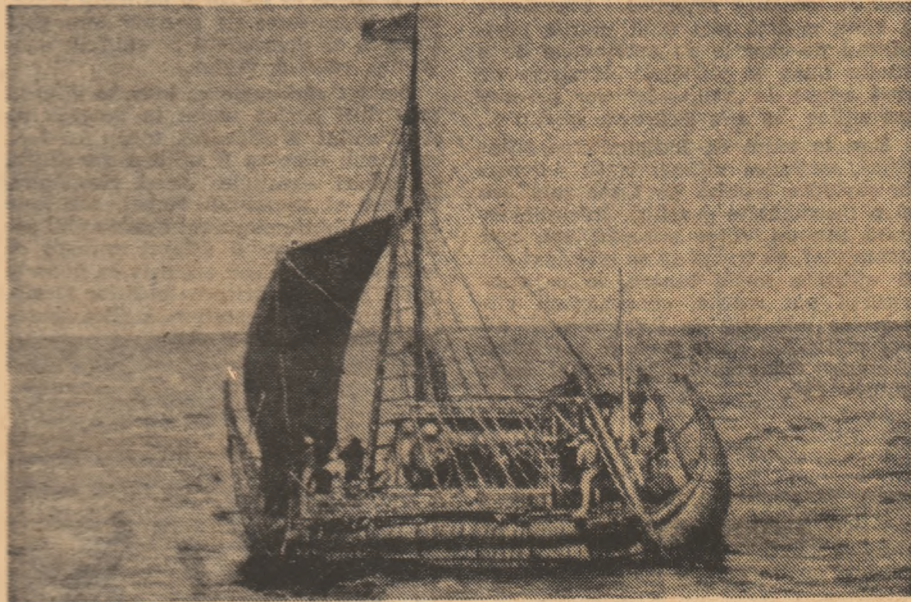
Pe vremea aceea, statul Mali era foarte bogat; putea rivaliza cu califatele arabe. Cu prilejul pelerinajului la Mecca, sultanul Musa a dus cu el 100 de samare cu aur, de câte 127 kg fiecare. Dar aveau oare africanii experiență în navigația pe ocean? Iar corăbiile lor erau oare apte pentru călătorii pe mare, pentru lungi traversări?

Europenii nu știau încă nimic despre statele africane din sudul Saharei,

iar informațiile arabilor erau și ele sărace. Dar în 1445—1457, un venețian aflat în slujba Portugaliei, pe nume Alvise da Mosto, care a condus o expediție spre țărmurile Africii de vest, a relatat despre niște pirogi care egaleau în lungime corăbelele portugheze și puteau lua la bord circa 30 de oameni. Cei dintâi călători europeni au dat apoi peste pirogi mari și în Gambia.

La rîndul lui, Amerigo Vespucci a scris că lângă coastele Americii a întâlnit niște canoe cu o lungime de 26 de picioare și o lățime de doi yarzi, iar

ei au aflat de la niște negustori arabi că compatrioții ai acestora călătoriseră în locuri necunoscute, și anume în misterioasa țară Mu-lan-pi, aflată la o depărtare de multe zile de navigație pe mare ocean, la vest de țara Ta-shi (cum numeau chinezii țările arabe). Faptul este relatat de cronicile chineze din 1178 și 1225. Mult timp s-a crezut că Mu-lan-pi ar fi imperiul Almoravizilor sau actualul teritoriu al Marocului, iar portul T-pan-ti, de unde porneau corăbiile temerarilor navigatori — Damiette de la gurile Nilului. Dar, acum câțiva ani, savantul american a

În drum spre Lumea Nouă, pe urmele descoperitorilor ei

Foto: V. Karpov

Geoffrey, savant englez, a întâlnit același tip de pirogi (în secolul XX) la gurile Nigerului.

Să nu uităm, de asemenea, că curentii și vânturile — alizeele — ușurează mult călătoriile transatlantice; din Africa de vest se poate ajunge, fără a lupta împotriva elementelor naturii, până la țărmurile Americii de Sud, în regiunea vărsării Amazonului în Oceanul Atlantic.

Element interesant: statul Mali se afla în inima continentului african. Abia după multe războaie de cucerire și cu prețul unor mari eforturi a ajuns cu hotarul său vestic până la ocean. Cum s-ar putea explica atunci ferma convingere a sultanului Mohammed (predecesorul lui Kanku Musa) că țărmul de dincolo al oceanului putea fi totuși atins? Să ne amintim, însă, de vecinii nordici ai statului Mali, și anume de statele arabe. Mali era și el o monarhie musulmană. Învațații arabi cunoșteau pe atunci insulele Azore și Canare; era „secolul de aur” al geografiei arabe. Negustorii arabi făceau lungi călătorii pe Mediterana și Atlantic. Să fi ajuns arabii până în America, iar informațiile lor să fi răzbătut până la urechile sultanului Mohammed?

Deocamdată, nu există date care să poată confirma aceste ipoteze. Dar există fapte care ne obligă ca măcar să reflectăm asupra-le. Iată câteva.

Columb n-a pornit la drum în voia hazardului. Înainte de călătoria care l-a făcut celebru, temerarul genovez a cercetat toate hărțile maritime pe care le-a putut găsi. Să fi fost printre ele și hărți arabe?

Dar să analizăm și ipoteza unui savant american de la Universitatea din Pennsylvania.

În perioada de care ne ocupăm, geografii chinezi culegeau minuțios tot felul de informații despre țări apropiate și depărtate și luau contact cu negustorii străini care le vizitau țara. Astfel,

reportaj,
reportaj reportaj,
portaj reportaj repor
taj reportaj reportaj re
reportaj reportaj reportaj
ortaj reportaj reportaj repo
j reportaj reportaj reportaj,
ortaj reportaj reportaj repor
aj reportaj reportaj reportaj |

America de Sud, iar oia bizară — o lama sau alpaca, pe care spaniolii din America de Sud le descriau și ei în primele lor relatări ca pe niște oi stranii.

Sau arabi?

Al-Idrisi, un geograf arab medieval demn de toată încrederea, a arătat că încă în secolul X porneau din Spania expediții arabe cu scopul de a străbate Atlanticul. La ele să se fi referit oare negustorii arabi când i-au informat pe geografii chinezi?

În relatările lui Al-Idrisi este amintită o insulă, Saal, unde navigatorii au întâlnit oameni „a căror respirație era ca fumul unui copac arzând... Ei nu aveau bărbi și se îmbrăcau în frunze de copac”. N-ar putea fi, oare, indienii fără bărbi din insulele Indiilor de Vest, care fumau încă de atunci tutun?

Acestea sînt ipotezele privitoare la eventuale contacte între Lumea Veche și cea Nouă înainte de Columb formulate pe baza unor date culese pe țărmurile răsăritene ale Atlanticului.

Cum stau, însă, lucrurile pe coasta vestică a oceanului? Și acolo au fost găsite date care vin în sprijinul acestei teorii.

Spaniolii au dat în America peste un animal necunoscut — cîini care nu lătrau. Conform unor informații ulterioare, europenii au mai văzut asemenea animale numai într-un singur loc și anume în Africa de vest.

Apoi spaniolii au găsit în America plante înrudite cu iama-ul și taro-ul african, fapt relatat de însuși Amerigo Vespucci. După cum trebuie amintite și motivele „africane” din arta plastică americană. E vorba de sculpturile din Chichen Itza: „figuri înalte cu capete înguste, buze groase și păr scurt creț, care seamănă cu lina”, de capul de negru (din bazalt) descoperit lângă orașul Tuttle, în statul Veracruz, și de câteva capete de piatră găsite la Teotihuacan — oraș străvechi din Mexic.

Și, în sfîrșit, mai trebuie amintită și o enigmă a continentului american: resturile de schelete descoperite în valea râului Pecos din Texas și la New-Mexico, care — afirmă cercetătorul E. A. Hutton — „seamănă cu craniile ale unor grupări negroide din Africa”.

Ipoteze? Desigur. Rezemate pe temeliile destul de șubrede? Se poate. Dar căutarea Troiei după cînturile „Iliadei”, descoperirea Vinlandului după niște saga islandeze sau dovedirea unor legături între America și Insula Paștelui nu s-au rezemat, oare, pe dovezi la fel de șubrede?

E. Lvova

Candidat în științe istorice

(Va urma)

INTOARCEREA LUI COLUMB

— Majestate, am deschis un nou drum spre India!

— Mare lucru, ai descoperit America...

Desen de V. Clijkov

studiat din nou cronicile chinezești și a ajuns la o concluzie senzațională: țara Mu-lan-pi era în... America! El își întemeiază ipoteza pe următoarele argumente:

În primul rînd, cînd au fost scrise aceste cronicile, imperiul Almoravizilor (1055—1147) nu mai exista. În al doilea rînd, acesta era un stat musulman, prin urmare făcea parte din Ta-shi (lumea arabă) și e puțin probabil ca să fi fost prezentat de negustorii arabi ca o țară necunoscută, descoperită după o lungă și obositoare călătorie. De altfel, din descrieri reiese că drumul dura cel puțin 100 de zile (iar pe o vreme nefavorabilă chiar și un an), în timp ce călătoria de la un țărm la celălalt al Mediteranei cerea mult mai puțin timp. Prin urmare, Marocul trebuie să fi fost punctul de plecare al călătoriei și nu ținta ei. În plus, Mu-lan-pi nu era de fapt un nume de țară, ci era pomenit în cronicile astfel: „corăbiile Mu-lan” sau „Mu-lan-pi”, iar „mu-lan” este numele dat unei magnolii din China Centrală. De unde se poate ușor deduce că era o aluzie la forma neobișnuită a corăbiilor.

Un alt argument invocă în sprijinul ipotezei este descrierea lucrurilor aduse din misterioasa țară. Cronicile spun că era vorba de niște grăunțe mari, lungi, de niște fructe enorme de 5 până la 20 de kilograme, de un bostan uriaș din care se puteau sătura 20—30 de oameni, de o salată cu aspect ciudat și, în sfîrșit, de un animal necunoscut care semăna cu o oaie înaltă. Cei dintâi comentarii ai cronicilor au socotit aceste descrieri născociri fantastice.

Dar specialistul de la universitatea din Pennsylvania crede că grăunțele mari puteau fi boabele unui soi deosebit de porumb moale care se cultivă în Anzi, la hotarele dintre Peru, Bolivia și Ecuador; fructele de dimensiuni și greutate neobișnuite — fructe de avocado, papaya sau ananas din

CINEMA

Douăsprezece scaune de prima calitate

„Douăsprezece scaune” face parte din categoria acelor filme-eveniment despre care, informat amănunțit, publicul știe totul încă cu mult înainte de a le vedea. Uneori, această biografie exterioară rămâne și cea mai interesantă... Ne grăbim să precizăm că nu este cazul filmului „Douăsprezece scaune”. Atenția cu care presa și cinefilii au urmărit nașterea lui se dovedește a nu fi fost disproporționată. Departe de a dezamăgi, confruntarea cu produsul finit dă acestuia câștig de cauză, iar spectatorilor — trei ore de bună dispoziție.

Pe deasupra calităților sale intrinsece, filmul are un merit de principiu: el face dovada că proza lui Ilf și Petrov poate fi ecranizată. Cineaștii au privit pînă acum cu prudență această operație din mai multe pricini, prima fiind dificultatea enormă de a transpune pe ecran originalul umor ilfpetrovian. Filmul „Vițelul de aur”, realizat acum cîțiva ani, a păcătuit tocmai prin lipsa hazului, printr-o folosire prea în grav a satirei ca mijloc de descalificare morală, pierzînd din vedere comicul cărții. Considerîndu-se aceasta încă o dovadă că umorul lui Ilf și Petrov nu suportă transplantarea în alt limbaj, dilogia lor — adevărată biblie a literaturii satirice sovietice —, a rămas ast-

rîndu-l pe bună dreptate o povestire rotundă, de sine stătătoare) regizorul și-a găsit și un colaborator prețios în persoana umoristului Vladlen Bahnov. Împreună au scris un scenariu savuros, atenuînd notația categorică și amară a lui Bunuel cum că scenariul genial ca atare, neîmplinit în film, nu există. Lectura scenariului lor, ca operă literară independentă, trebuie să este foarte amuzantă.

Bahnov și Gaidai au respectat cu fidelitate subiectul și caracteristicile eroilor, alegînd cu atîta meșteșug canavaua principală a tramei, încît „cusăturile” nu se văd, de parcă ar fi fost ecranizat întreg conținutul cărții. Ei vădesc totodată o grijă realmente creatoare față de *cuvinte*, (nu numai replicile personajelor, ci și comentariul savuros al autorilor-naratori), punîndu-le din plin în valoare cu ajutorul imaginii. Dîndu-i și o dimensiune vizuală, Gaidai pune în mișcare lumea pitorească a romanului, animă atmosfera aceea specifică de neastîmpăr, de întreceri, de inițiative pornite și neterminate, de zăpăceală, de zgomot, de veleități, de discursuri; și totul într-un tempo frenetic, de adevărată comedie. Din cînd în cînd regizorul are grijă să ne aducă aminte că ne-am prins într-un joc și nu trebuie să ne lăsăm compleți furați de el; și atunci precizează, de exemplu, că pînă la sfîrșitul filmului mai sînt 17 minute. Această detașare sporește pe de o parte efectul comic, iar pe de alta subliniază că asistăm la o pagină din trecut de care ne despărțim rîzînd.

Filmul este servit de actori foarte buni (Mihail Pugovkin, Natalia Krackovskaia, Natalia Varlei și alții). Dar marea lui revelație o constituie bătrînul Serghei Filippov cel specializat în roluri episodice de un anumit gen. În rolul „mareșalului nobilimii” Kisa Vorobianinov, decrepit, ridicul și jalnic, el distruge tiparul cu care părea să se fi resemnat, depășindu-se într-o mare demonstrație actoricească. De acum încolo Vorobianinov va avea pentru noi chipul lui Filippov.

Dar Ostap Bender? Tînrul actor gruzin Arcil Gomiașvili își face cu acest rol greu, extrem de pretențios, un debut strălucit. El are farmecul, inteligența, agilitatea și abilitatea, fantezia și vitalitatea cerute de acest tip, de această figură proverbială. Dar dacă ni-l mai putem închipui și altfel pe Ostap, nu e vina actorului, ci a „fiului supusului turc”: Bender este unul dintre acele personaje literare peste care nici o imagine concretă nu se poate suprapune perfect.

Julia Scutaru

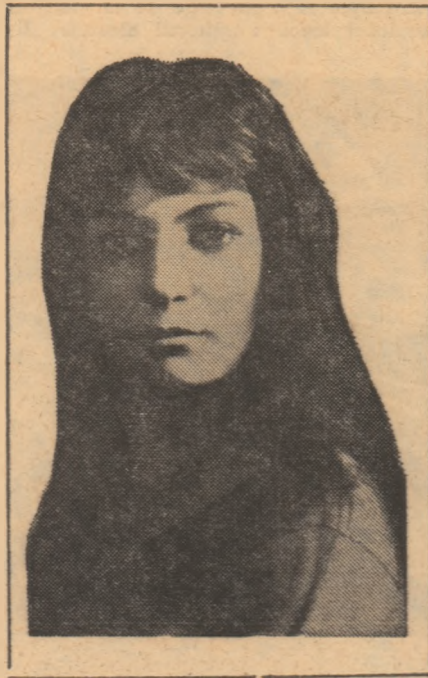
DEBUT

Natașa, „prințesă moștenitoare”

Natașa Bondarciuk este un nume nou în cinematografia sovietică. Sau, măcar, pe jumătate nou.

Biografia ei a avut o evoluție lină și previzibilă. Flică de actori celebri —

Inna Makarova și Serghei Bondarciuk — n-a cunoscut bătaia de cap a alegerii. Cinematograful era inevitabil pentru ea, așa cum pentru alți copii e inevitabilă școala. Dar, bineînțeles, tradiția de familie n-ar fi fost suficientă fără propriile ei merite. Pe care le-a dovedit la Institutul de cinematografie. În patru ani, paralel cu studiile a jucat o gamă de roluri foarte variate. Shakespeare, Tolstoi, Cehov, Dostoievski, Stendhal, Salinger, Brecht — sînt numai cîțiva dintre autorii abordați, dar chiar această simplă însușire de nume spune multe. Doamna de Rénal din dramatizarea după „Roșu și negru” de Stendhal și Matriona din „Puterea întunericii” de

Tolstoi au fost rolurile ei de absolvire, în clasa Tamarei Makarova și Serghei Gherasimov, aceeași clasă pe care au absolvit-o, acum douăzeci și ceva de ani, și părinții ei.

De pe băncile școlii a trecut direct pe platou.

— Ador cinematograful. Îl ador cu tot ce înseamnă el... Oamenii care i-au consacrat viața lor, studiourile cu coridoare zgomotoase și platouri haotice, munca în sine, apoi proiectiile de verificare. Îmi place cinematograful nu numai ca profesionist, ci și ca spectator. Sînt în stare să văd filme ore întregi. Primul meu rol a fost într-un film studentesc, făcut în întregime de colegi de-ai mei. Tot în anii de studenție am jucat în filmul Verei Stroeva „În inima Rusiei”. Iar debutul de profesionistă l-am făcut în „Lacul”, filmul profesorului meu Serghei Gherasimov.

Recent am încheiat o foarte plăcută colaborare cu regizoarea Larisa Șepitko. Filmul ei „Tu și eu”, consacrat omului de astăzi, abordează probleme stringente ale tineretului. Eroina mea este o fată foarte tînră, dar care a cunoscut deja gustul amar al decepției. Mi-a plăcut foarte mult să lucrez cu Larisa Șepitko, care e extraordinar de sensibilă și amabilă cu întreaga echipă.

— Ce faceți acum?

— Un film cu Andrei Tarkovski, „Solaris”, după romanul omonim al lui Stanislaw Lem, cunoscutul scriitor polonez de literatură de anticipație. Este un gen literar care m-a atras încă din copilărie. Scriitorii mei favoriți sînt Arkadi și Boris Strugațki, Ivan Efremov, Ray Bradbury, Robert Shackley și, bineînțeles, Stanislaw Lem. Aveam 13 ani cînd am citit pentru prima oară „Solaris”, care mi-a rămas de atunci o „carte de inimă”. Cînd am aflat că Andrei Tarkovski se pregătește să o ecranizeze, am început să visez în secret la rolul Hary. Și, lovitură de teatru: am fost invitată să dau probă. Cînd am văzut cîte candidate sînt m-a apucat deznădejdea. Eram aproape pierdită de emoție. Totuși proba n-a fost rea, dar răspunsul întîr-

zia îngrozitor pentru nervii mei. În fine, am fost convocată a doua oară, pentru noi probe.

Ziua cînd am aflat că eu voi fi Hary, a fost una dintre cele mai fericite din viața mea. Hary este jubită eroului și singurul personaj — dar ce personaje! — feminin al filmului.

— Ce proiecte de viitor aveți?

— Deocamdată nu mă gîndesc decît la Hary. A lucra cu Andrei Tarkovski este o bucurie, o fericire, dar și foarte greu. Fac niște eforturi uriașe. De aceea refuz orice ofertă de rol. Va fi Hary, în ciuda existenței sale fantastice, adevărată, vie? Foarte multe depind, pentru mine, de asta.

Tatiana Tihomirova

REFLECTOR

● Alberto Sordi a terminat un nou film, „Acuzatul așteaptă să înceapă procesul”, cu care continuă demascarea unor practici ale justiției din țara sa. Filmul este regizat de Nanni Loy.

● Cunoscutul scriitor vest-german Heinrich Böll a înființat la Köln o casă de filme propriu. În declarația făcută presei, Böll a arătat că „Dugort-Film” va produce filme critice pe teme actuale.

● După o lungă pauză, Ava Gardner, stea de prima mărime a firmamentului hollywoodian, a revenit pe platou. Ea joacă într-un film al lui John Huston, despre judecătorul Roy Bean, rămas celebru în istoria S.U.A. pentru sentințele lui necruțătoare.

● Regizorul american Ingo Preminger — fratele celebrului Otto — turnează la Salzburg, „Cunoștință cu Salzburg” Protagonista feminină este Anna Karina.

● Noul film al lui François Truffaut se intitulează „O fată frumoasă ca mine”. Fata frumoasă este Bernadette Lafont.

RECLAMA, SUFLETUL...

Vedetă la doi ani jumătate

Panourile de afișaj din Paris anunță ultimul film al lui Sergio Gobbi: „Intrușii”. Cu litere enorme, ele vestesc cu același prilej și ivirea unei noi stele — Katia Aznavour. Nu, nu soția cîntărețului, ci fiica lui. Care pînă nu prea de mult încă făcea primii pași... prin încăperile casei părințești de la Galluis. Încît se poate spune că micuța Katia a căpătat primul rol o dată cu primii dinți.

Ca și în viață, Katia a intrat, evident, în cinema prin intermediul tăticului. Cum scenariul cerea un copil, au fost angajați tatăl și fiica. Numai mămica a putut astfel rămîne, prin derogare, acasă. Întîmplarea, pașnică în sine, l-a cam dat totuși fiori unui cronicar care s-a întrebant:

— Dacă micuța Katia e vedetă la doi ani jumătate (Mozart n-o să fie, oare, în curînd socotit un copil arierat?), ce-o să facă la cinci ani? O să susțină singură un spectacol? O să facă turnee internaționale? Ori poate că o să treacă de cealaltă parte a camerei de luat vederi? Sau, în sfîrșit, spîrgînd pușculița, n-o să devină cumva producătoare? După cum nu m-aș mira ca înainte de a ști să scrie toată lumea bună să-i citească memoriile...

S-ar putea ca sarcasticul comentator să fi exagerat proporțiile și sensurile unei întîmplări anodine, dar e parcă totuși puțin trist ca marele public să fie invitat cu litere de o șchioapă a admira... arta unui copil, care poate nici nu știe încă cum să cheamă.

Natalia Varlei, interpreta Lizel-vegetariana de nevoie

fel, pentru alți cîțiva ani, departe de ecran. Pînă cînd s-a hotărît și Leonid Gaidai să-și încerce norocul. În paranteză trebuie însă spus, întru justificarea cineaștilor, că rezervele lor nu sînt lipsite de teme. Opera lui Ilf și Petrov a avut și în literatură o poziție singulară. În ciuda accesibilității ei, în ciuda umorului pe înțelesul tuturor, n-a putut fi imitată, n-a făcut școală. Deși se părea că nu-l nimic mai ușor. Probabil că nici filmul lui Gaidai nu va deschide o eră a ecranizărilor ilfpetroviene. El a găsit cheia, dar nu e sigur (și nici nu trebuie) că ea va trece din mînă în mînă. În ce-l privește, Gaidai a reușit ce și-a propus: să demonstreze că se poate. Măcar o dată.

„Pregătit” prin filmele lui anterioare pentru întîlnirea cu romanele lui Ilf și Petrov (Gaidai s-a oprit numai la primul, „Douăsprezece scaune”, conside-

arta
ca arta arta a.
arta arta arta a.
arta arta arta arta
arta arta arta arta arta
ta arta arta arta arta art
arta arta arta arta art
ta arta arta arta art art
arta arta arta arta arta

tehnica tehnica
 tehnica tehnica tehnica
 tehnica tehnica tehnica
 tehnica tehnica tehnica
 tehnica tehnica tehnica
 tehnica tehnica tehnica
 tehnica tehnica tehnica

nată printr-un procedeu destul de complicat: analizând diverse texte, cercetătorii numără de câte ori întâlnesc fiecare cuvânt și, pe baza datelor astfel culese, alcătuiesc apoi dicționare de frecvența cuvintelor. Dar o astfel de muncă, chiar dacă e făcută de mașini, durează ani de zile. În timp ce experiențele de mai sus au dovedit că și apelând la aprecierea subiectivă a subiecților se pot obține rezultate excelente sub raportul exactității. Să vedem, însă, cum au decurs experiențele.

Au fost alese o sută de cuvinte rușesti utilizate frecvent, normal și rar. Toate erau alcătuite din 4 până la 7 litere. Fiecare subiect avea în față un teanc de cartonașe — pe care era notat

A fost, se pare, aflat limbajul cel mai potrivit

Foto: A. Efimov (A.P.N.)

cîte un cuvînt — și 7 cutii cu indicația de la „foarte rare” pînă la „foarte frecvente”. După ce luau cunoștință de cuvîntul de pe fiecare cartonaș, subiecții lor li se cerea să-l depună în cutia către care îi conducea intuiția și experiența lor lingvistică. Prelucrînd apoi datele astfel culese, cercetătorii au alcătuit un tabel pe care cuvintele apăreau în ordinea aprecierii subiective a utilizării lor. Aproape în aceeași ordine erau așezate cuvintele și în dicționarul frecvenței lor alcătuit după metode obiective. Mai mult decît atît, a coincis chiar și ordinea cuvintelor recunoscute în condiții dificile.

În sfîrșit, pe baza datelor furnizate de cele două serii de experiențe, cercetătorii au tras concluzia — importantă atît pentru lingvistică, cît și pentru psihologie — oportunității utilizării aprecierilor subiective atunci cînd fenomenul cercetat ține de conștiința umană. În plus a fost confirmată ipoteza că experiența trecută are o mare însemnătate în perceperea cuvintelor.

Datele de mai sus pot fi, însă, de un real folos și tuturor celor care, prin natura activității lor, se adresează unui auditoriu. Pentru ca un profesor, de pildă, să se poată face bine și repede înțeles de studenți, el își poate pronostica prelegerea, poate alege cuvintele pe care respectivul auditoriu le folosește mai des. Și același lucru îl pot face toți cei care dau diverse indicații pentru

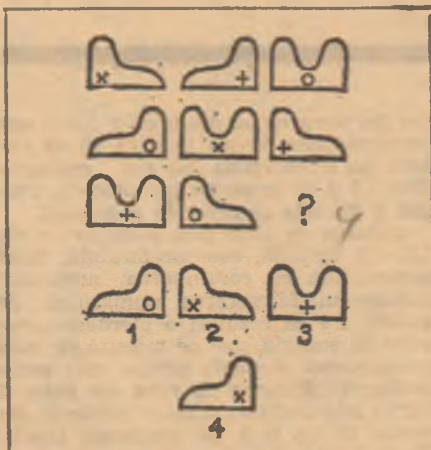
TESTE

Pentru verificarea spiritului de observație

Progresul științei este condiționat poate nu atît de numărul specialiștilor, cît mai ales de corecta organizare a activității lor, de creșterea potențialului fiecărui cercetător științific în parte. De aceea e foarte important să fie din timp descoperiți tinerii capabili de o gîndire creatoare independentă. Între alte modalități de realizare a acestui obiectiv se află și metoda testelor.

Recent a fost publicat la Moscova, sub titlul „Verificați-vă aptitudinile”, un volum de știință popularizată care cuprinde o serie de teste interesante. Cartea stîrnește atît interesul tinerului studios, cît și al cercetătorilor științifici. Prin conținutul și stilul ei lucrarea este, însă, și amuzantă și odihnitoare. Propunem, de aceea, cititorilor noștri să dezlege cîteva din exercițiile de verificare a spiritului de observație.

1. Alegeți pentru locul marcat prin semn de întrebare una din figurile numerotate.

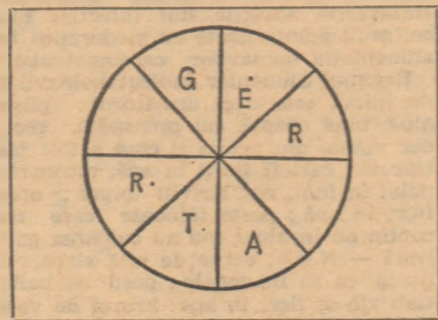

2. Completați — după alfabetul limbii române — litera lipsă de la sfîrșitul sirului.

A, C, H, M ?

3. Găsiți cuvîntul care, pus între paranteze, să fie sfîrșitul primului și începutul celui de al doilea cuvînt.
 țam (...) aur

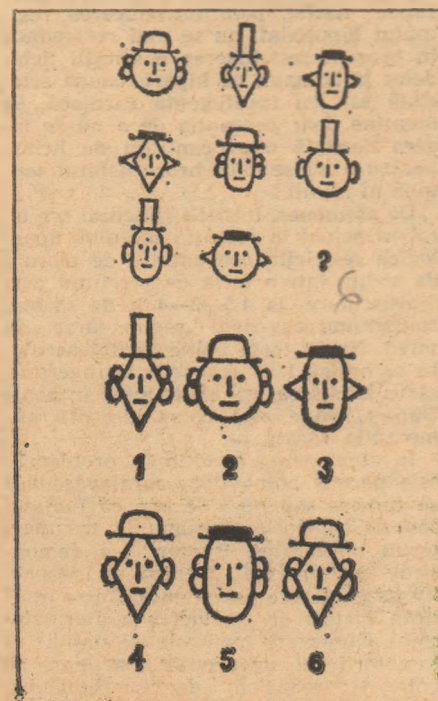
4. Aflați literele lipsă.

5. Înlăturați cuvîntul de prisos.

CAIS
 DULCEAȚĂ
 ELEFTANT
 FARFURIE
 SALATIERĂ

6. Alegeți, între figurile numerotate,

pe cea potrivită, în locul semnului de întrebare.

7. După ce ați aranjat literele pentru a obține cuvinte cu sens, înlăturați cuvîntul de prisos.

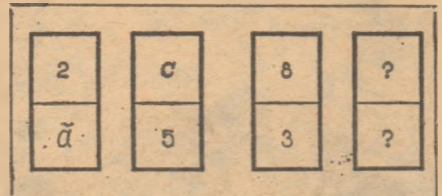
ZIMĂC
 CUPAP
 LOGAȘ
 LAȘACOT

8. Găsiți cuvîntul din paranteză care să aibă același sens cu cele două din afara parantezei.

încordare (...) boală.

9. Completați numărul lipsă din seria: 82; 97; 114; 133.

10. Completați litera și numărul lipsă.

11. Găsiți pentru toate cuvintele un început comun.

casă
 bon
 tuș

Răspunsuri

1. 4. Există trei tipuri de figuri: fiecare are în interior fie un cerc, fie semnul plus, fie un x.

2. T. Pornind de la începutul alfabetului, cele cinci litere sînt despărțite între ele prin 3, 4, 5, 6 litere.

3. bal

4. Literele A și E. (cuvîntul tragerea se citește în sensul mersului acelor de ceasornic).

5. Salatieră (Celelalte cuvinte sînt aranjate în ordinea alfabetului — c.d.e.f.)

6. 6 (Există trei tipuri de fețe și urechi și trei forme de pălărie. Fiecare din ele se întilnește o singură dată pe același rînd sau aceeași coloană).

7. Cașalot (Celelalte cuvinte indică feluri de încălțăminte: cizmă, papuc, galoș).

8. Tensiune.

9. 154 (Numerele cresc unele față de altele cu 15, 17, 19, 21).

10. → (În primele două figuri pe

11. orizontală cifrele indică locul literei în alfabet. Figura a treia indică, prin suma cifrelor, atît numărul lipsă cît și locul ocupat în alfabet de litera absentă.

11. Car.

FIZICĂ

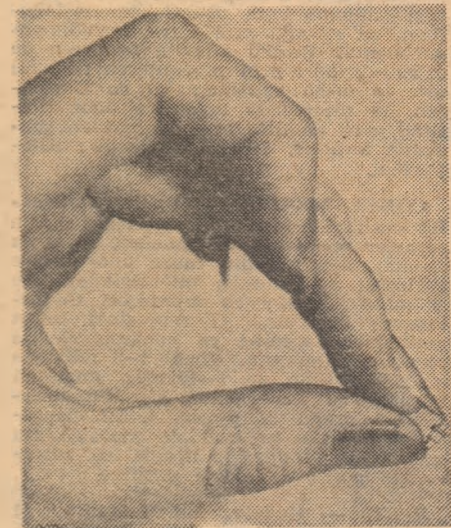
Și acum, radarul de buzunar

Rareori un „efect” de fizică, cu alte cuvinte un fenomen de laborator, a intrat cu atîta repeziciune în practica industrială ca efectul descoperit de fizicianul englez Gunn. Într-o zi, continuîndu-și studiile asupra comportării electronilor în semiconductoare, el a început să lucreze cu arseniur de galiu, un cristal al cărui simbol chimic este AsGa. Acest compus „binar” are proprietăți deosebite, deoarece arsenalul face parte din coloana a 5-a a tabelului lui Mendeleev, iar galiul din coloana a 3-a; cu alte cuvinte, unul are 5, iar celălalt 3 electroni periferici. Această asamblare îi conferă un comportament electronic similar cu cel al siliciului și germaniului, corpuri din coloana a 4-a a tabelului sus-amintit. Dar faptul că atomii de arsen au 5 electroni și cei de galiu 3 creează în interiorul cristalului cîmpuri electrice slabe, la scară atomică. Era tocmai ce-l interesa pe Gunn în studiile sale.

În cursul experiențelor, fizicianul a aplicat pe un eșantion de AsGa tensiuni crescînde. Străbătînd cristalul, curentul asculta de cunoscuta lege a lui Ohm: cu cît crește tensiunea, cu atît crește și curentul. Deasupra unei anumite tensiuni, legea lui Ohm n-a mai fost însă respectată, a intervenit dezordinea. Evident, Gunn s-a gîndit imediat la o defecțiune în aparatul. Dar și după ce a înlocuit, piesă cu piesă, toate elementele dispozitivului experimental, rezultatele au rămas neschimbate: mereu același curent, parcă înnebunit, care, instantaneu, lua valori contradictorii! Continuînd studiarea incompreensibilului fenomen, fizicianul a reușit să obțină două dovezi care arătau că nu se afla în prezența unor simpli paraziți și că nu putea fi vorba de un efect de contact și nici de unul de suprafață: fenomenul se petrecea în însăși masa cristalului. Rațiuni teoretice l-au îndemnat atunci pe fizician să bînuiască că acest fenomen dezordonat s-ar putea stabili

prin micșorarea grosimii eșantionului de AsGa. Și într-adevăr, cînd grosimea a fost redusă pînă la 0,2 mm, fenomenul și-a schimbat total aspectul, în sensul că a apărut o oscilație ordonată, net sinusoidală, a cărei frecvență depășea gigahertzul (un miliard de hertzi). După care, reducînd în continuare grosimea cristalului frecvența a continuat să crească: la o grosime de 100 microni, 1 gigahertz; la una de 10 microni, 10 gigahertzi.

Publicarea rezultatelor obținute a făcut senzație, căci fizica se afla astfel pusă în fața unui fenomen pînă atunci nebănuit: un cristal de semiconductor care primește o tensiune continuă de slab voltaj eliberează un curent oscilant! Semiconductoarele puteau urca treptele unui nou imperiu! Dincolo de 1 gigahertz domneau „tuburile”; pentru obținerea hiperfrecvențelor trebuia să se facă apel la klistroni, magnetroni sau carcinotroni. Acum, însă, semiconductoarele puteau să-și ia zborul spre noi mîlțimi. O dată mai mult, minuscula piesă se putea afirma ca omolog al unui „tub”. „Dioda Gunn”, cum a fost numită, corespundea „tuburilor cu propagare de undă” (T.P.U.). Dar, ce înseamnă practic această nouă revoluție în electronică? Între altele, încă de pe acum au fost realizate, cu titlu experimental, radare portabile în greutate de numai...

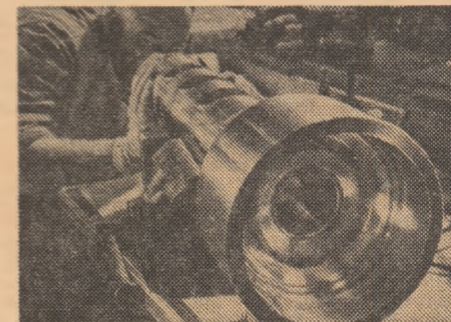

Baterii de pastile de AsGa...

3 kilograme! Pe de altă parte în mai multe țări se lucrează la realizarea unor radare „cu comutații electronice”. Dar să ne oprim puțin asupra unei astfel de instalații, mai mult decît spectaculoase.

Pînă acum, pentru ca un radar să poată „mătura” orizontul emițătorul trebuia să descrie o mișcare mecanică. Acum, cercetătorii preconizează intrarea succesivă în acțiune, pe un panou pătrat, a unor serii de microemițătoare care să radieze un fascicul mobil destinat să baleieze orizontul. Recent s-a realizat cu dioda Gunn transmiterea pe cale hertziană a muzicii emise de un magnetofon. Ceea ce e important în această experiență e faptul că emisiunea, de 11 gigahertzi, a fost generată de o baterie de buzunar de numai 6 volți, această tensiune atacînd un cristal cu un volum de ordinul a o miime de milimetru cub!

Ulterior a fost descoperit și un nou efect: „efectul Gunn fără domeniu”, cu alte cuvinte cînd în cristal nu mai exis-

...vor înlocui într-o zi impunătoarele generatoare de hiperfrecvență

tă zonele de rezistență sporită numite „domeniu”. În noua optică nu mai conțenează astfel grosimea cristalului, ci rezistența lui electrică. Dacă un cristal foarte subțire dă frecvențe înalte, acest lucru se datorează subțiririi care opune o rezistență mai mică decît unul gros. Or, fizicienii pot dirija rezistența unui semiconductor, adăugînd o cantitate mai mare sau mai mică de „impurități”. Pe de altă parte, s-a stabilit că dacă cristalul este prea gros, el dă o „salată” de frecvențe, deoarece grosimea îl face inevitabil neomogen. Prin fabricarea de cristale de AsGa foarte omogene se va lucra, însă, și cu eșantioane groase obținîndu-se astfel frecvențe mai puțin înalte. Și de asemenea puteri mai înalte, deoarece infimele plăcuțe actuale se topesc dacă sînt obligate să absoarbă prea multă energie.

MELANEZIA

Un „esperanto“ insular

Noua Guinee — ca și în genere Melanezia — este cea mai puțin cunoscută zonă de pe glob. Inclusiv din punct de vedere lingvistic. De altfel, lucrul nu-i de mirare dacă ne gândim că în Noua Guinee se vorbesc circa șapte sute de limbi. De multe ori, locuitorii din două sate vecine nu se pot înțelege între ei. Și cam aceeași situație este și în celelalte insule din Melanezia.

Această împrejurare a pus deseori, la vremea respectivă, administrația din Noua Guinee în fața unei dileme: să încerce a răspîndi limba cea mai bogată, a celui mai mare trib, pe tot teritoriul coloniei (așa cum în Africa Orientală limba comună a devenit kiswahili), sau să-i învețe pe melanezieni limba metropolelor: engleza, franceza ori — înaintea lor — germana. De dragul adevărului trebuie să arătăm că misionarii luterani au încercat să încetățenească în nordul Noii Guinee limba tribului radjetta, care trăiește în districtul Madang de pe coasta Golfului Astrolab; ei s-au zbatut timp de zece ani, dar pînă la urmă au trebuit să capituleze. Apoi s-au făcut încercări de a-i învăța pe băștinași limba metropolei. Dar de fiecare dată învățătorii s-au lovit și continuă să se lovească de o mare dificultate: lipsa de școli și profesori, ca să nu mai vorbim de nivelul cultural extrem de scăzut al populației.

Și totuși... În timp ce misionarii, funcționarii coloniali și — o dată cu ei — etnograful și lingvistul se tot întrebau ce soluție ar fi mai adecvată pentru Melanezia, băștinașii și-au creat o limbă nouă, proprie, un fel de „esperanto“ melanezian, care are o calitate: e foarte simplă. Un om cu oarecare înclinație spre limbi străine îl poate învăța în câteva zile. Dar la fel de repede îl și uită.

În literatura de specialitate, acest „esperanto“ e numit Pidgin-English, nume care, într-o oarecare măsură, stîrnește nedumerirea. Pentru că adevăratul Pidgin-English este un limbaj comercial utilizat în Hong Kong, Macao etc. (literal Pidgin-English înseamnă o „englezească pășărească“). Dar pidgin-ul melanezian n-are nimic comun cu cel asiatic.

Pentru a-și păstra echilibrul, omul are nevoie de două picioare. Pentru a învăța o limbă un picior e gramatica, iar celălalt vocabularul, bagajul de cuvinte. Pidgin-ul melanezian are toate gramaticalele riguroase, care de altfel sînt tipice pentru limbile melaneziene. Specialistul german Newermann a stabilit că baza structurii gramaticale a pidgin-ului este limba locuitorilor din peninsula Gasel din Noua Britanie, aflată în arhipelagul Bismarck. În felul acesta, un picior este, neîndoiește, melanezian, iar celălalt, la fel de neîndoiește, englez. Din engleză, pidgin-ul a luat cea mai mare parte din vocabular.

Vocabularul acestui original „esperanto“ a fost completat apoi în mare măsură din limbile și dialectele locale, mai cu seamă în cazurile cînd engleza

nu cuprindea cuvinte necesare melanezienilor sau cînd aceștia voiau să le confere un sens anume.

O influență instructivă neobișnuită asupra dezvoltării pidgin-ului au avut-o polinezienii — mai exact samoanii. Cum clima Melaneziei este foarte neprielnică pentru albi, diverse biserici creștine au căutat, încă de la începutul secolului trecut, să utilizeze în activitatea misionară polinezienii creștinați. În Noua Guinee, de exemplu, misiunea Metodistă Australiană a dus samoani. De la ei au rămas în pidgin cuvinte ca, de pildă, „logu“ — creștinism, „mololo“ — pauza de prînz pe plantații și „puzi“ — piscică.

Gramatica „esperanto“-ului melanezian este, așa cum se cere unui esperanto, foarte simplă. Nu are declinări, nici genuri, la fel ca în cele mai multe limbi din Melanezia. Dar ordinea cuvintelor în propoziție este foarte strictă. Timpul trecut se formează, de pildă, prin adăugarea cuvîntului „sfîrșit“ după verb. În schimb, în afară de obișnuitele singular și plural, mai există un număr, dublu, tipic pentru limbile din Melanezia. Repetiția unei acțiuni se exprimă prin dublarea, triplarea etc. a cuvîntelor. Dacă un melanezian vrea să sublinieze, bunăoară, faptul că o acțiune a durat foarte mult, el repetă substantivul de cinci ori.

Ziarele sînt tipărite în pidgin melanezian, după cum și radioul își transmite emisiunile tot în acest original „esperanto“. Și deși are un vocabular sărac și o gramatică primitivă, pidgin-ul melanezian este o limbă în ade-

In semn de venerație, nepotul poartă la gît craniul bunicului

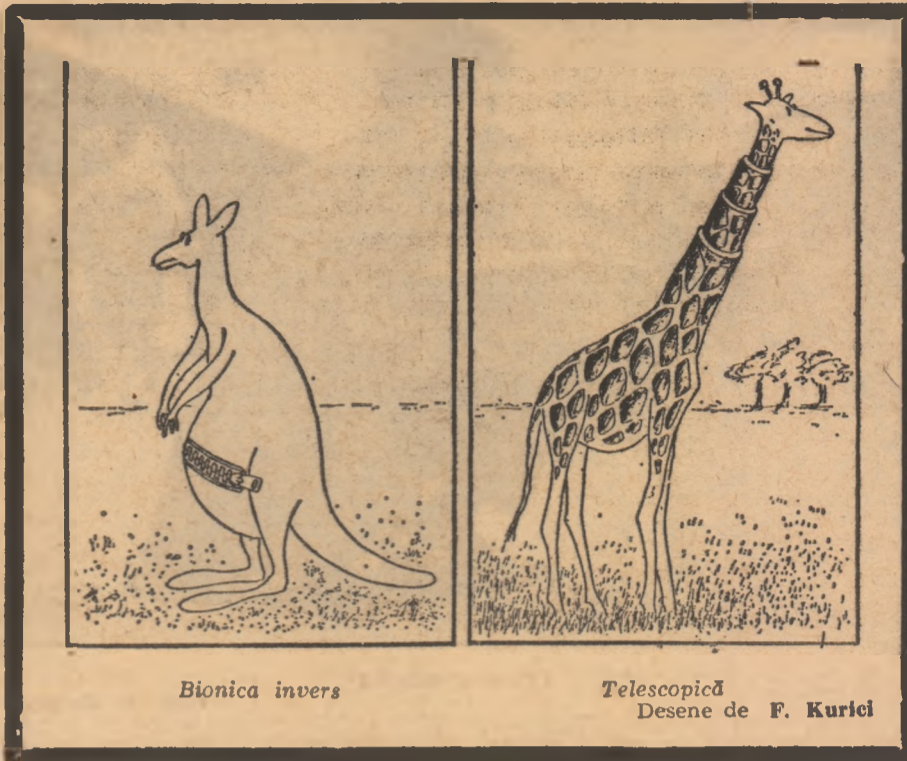
vărata accepție a cuvîntului. Mai mult, a devenit chiar un important mijloc de stimulare a procesului numit de etnografi „mutații culturale“.

Pidgin-ul este vorbit în special de bărbații care comunică cu albi și cu membrii altor triburi. De obicei femeile nu cunosc noua limbă, cu excepția celor din nordul Noii Guinee, care pleacă din sate în căutare de lucru, iar bărbații muncesc la cîmp.

Pentru mulți europeni, pidgin-ul melanezian era un permanent obiect de ironii. Căci, la început, insularii includeau în vocabularul lor aproape toate cuvintele auzite de la europeni. Evident, în felul acesta aveau toate șansele să ajungă ținta unor glume proaste. Se spune, de pildă, că unul din primii englezi veniți în Noua Guinee le-a povestit papuașilor că în engleză „soda-water“ înseamnă „mare“. De atunci, în pidgin marea se numește „sifon“. Iar cînd sifonul a apărut în insule, melanezienii au trebuit să-l boteze „salt-water“ (apă sărată).

Oricum, este cert că noua limbă are mari merite, întrucît asigură posibilități de comunicare între locuitorii Melaneziei — conglomerat de insule presărate pe mii de kilometri, de nenumărate triburi cu limbi și obiceiuri diferite. Căci, deocamdată, melanezienii sînt uniți numai prin numele comun și prin această bizară limbă.

(După „Vokrug sveta“)

Bionica invers

Telescopică
Desene de F. Kurici

MAREA CARAIBILOR

Eu și baracuda

Dacă în cei cîțiva ani cît am avut prilejul să vinez, am dat nume de zece-douăsprezece ori de rechini, în schimb n-am plonjat o dată în mare fără ca în preajmă-mi să nu se ivească nămaidecît o baracudă. Or, întîlnirile cu această fiară nu-i bucură de fel pe vînătorii subacvatici, mai cu seamă cînd nu au barcă unde să-și depoziteze prada și o poartă după ei prinsă de o sîrmă sau sfoară. În care caz vînătorul se transformă el însuși în pradă.

Așa mi s-a întîmplat și mie într-o bună zi, cînd vinam sub apă împreună cu Armando, primul meu instructor în această disciplină sportivă. Baracuda seamănă foarte mult, atît la înfățișare cît și ca comportament, cu știuca. Și în primul rînd prin forma alungită, aproape cilindrică a corpului, dominat de un cap enorm, ușor turtit. Vă imaginați, deci, în ce postură mă aflam în fața acestei feroce animal al mării, mai cu seamă că eram încă novice în pasionanță, dar foarte periculoasă îndeosebi. Cînd fiara s-a apropiat de noi, Armando mi-a făcut semn să nu mă „iau la trîntă cu ea“. Dar mărturisesc că nu-mi era de loc ușor să privesc cu brațele încrucișate cum îmi devora cu mîna vînat dobindit cu multe eforturi.

Baracuda o făcea calm, tacticos, fără să ne dea nici cea mai mică atenție, de parcă ar fi fost o vacă căreia i se aruncase în iesle o mîna de fin. Numai că prin apucăturile ei nu semăna de loc cu blînda rumegătoare: smulgea din mers cîte o halcă din pește la care, se deapărta, o înfuleca, după care se repezea iar spre mine.

Curînd, indignarea mi s-a preschimbat totuși în rîs. Căci după ce a devorat pești mei, baracuda a procedat la fel și cu vinatul lui Armando. Acum era rîndul lui să se înfurie. Dar trebuia să se stăpînească. N-avea încotro.

Apoi am mai avut multe întîlniri cu baracuda, iar una dintre ele a fost cît pe ce să mă coste viața.

Eram patru inși în apă, plus doi într-o barcă cu motor. Vinatul era zvîrlit imediat în ambarcațiune. Cum în apă nu era miros de sînge și cum nu țîram după noi pești prinși, credeam că nimic nu putea atrage atenția ferocei baracude. Totuși una s-a ivit lîngă noi și nu ne-am mai putut de fel descurtosi de ea. Oricum am fi făcut, temutul pește descria un arc de cerc și într-un minut era iar în spatele nostru.

A trebuit să ne cățărăm în barcă și să schimbăm locul de vînat. Ne-am depărtat cu un kilometru, dar și acolo am auzit curînd țacănind lîngă noi dinții unei baracude. Comportarea ei era suspectă. Cel mai mult o interesa încercatul vînător subacvatic Oscar. Animalul nu-și lua deloc ochii de pe el și se aținea mereu în dreapta lui, unde se le găna, prins de centură, un dispozitiv metallic cu care Oscar își încărcă pușca pneumatică. La un moment dat tovarășul nostru a înțeles ce o atrăgea spre el pe fiară și și-a ascuns dispozitivul. Totuși baracuda nu s-a depărtat, ci a început să ne scruteze pe fiecare dintre noi. Voia parcă să afle la cine era „ju-căria“ care o amuzase atît de mult.

Ne-am scîpăuit dar între noi și am hotărît să scîpăm de obraznica viețuitoare. Ne-am așezat în formație de luptă, la circa trei metri unul de altul, și am trecut la atac. Baracuda s-a îndreptat mai întîi spre mine. Prinzing curaj, am plonjat mai adînc și am pornit în urma ei, micșorînd treptat distanța care ne despărțea. Dar baracuda nu se grăbea, convinsă că superioritatea era de partea ei. La un moment dat, cînd am crezut că dacă mai fac un salt ajung la distanța necesară pentru a trage, am început să înaintez repede. Am țintit capul animalului și am apăsat pe trăgaci. Harponul s-a înfipt necruțător la zece-cincisprezece centimetri de branhi. Și totuși salva n-a fost izbucită, căci harponul nu atinsese un centru de importanță vitală al peștelui. De aceea am fost scuturat puternic. Am scîpăat pușca dizmină și am început să simt că nu mai am aer în plămîni; trebuia deci să ies la suprafață. Cred că poziția verticală a corpului m-a salvat. Zguduită de lovitură, baracuda s-a dat repede la fund. Dar imediat a pornit ca o torpilă argintie în sus. Mărturisesc că nu mai știam ce e cu mine, nu-mi dădeam seama ce trebuie să fac, doar picioarele au început să mi se miște mai repede cînd am observat că baracuda se agățase de laba de gîscă din piciorul meu stîng. Am simțit o scuturătură, am tras piciorul atît cît îmi mai îngăduiau puterile și laba de gîscă, pe care de obicei o scoateam cu mare greutate, a zburat de parcă ar fi fost un galoș cu două numere mai mari decît perfidul. Aștai am scîpăat de atacul perfid al aceștai feroce animal marin.

Și acum aș vrea să încerc să răspund la o întrebare care mă chinuje de mult: baracuda este, oare, o știucă de mare sau un tigrul al mărilor?

Să începem cu caracteristicile comune ale baracudei și știucii. Am amintit mai sus de asemănarea exterioară și de similitudinile în comportament și ferocitate. Ca și știuca, baracuda își devorează semenii, deși nu mîncă pește mort. De asemenea, vinează, ca și știuca, solitar, iar cînd îi e teamă sau e rînită scuipă peștele pe care l-a înghițit. Am observat că baracuda, ca și știuca, are un apetit mai mare pe vremea rea cînd devine și mai agresivă. Cînd e senin, soare, e întîlnită foarte rar pe mare. Dar acolo unde se ivește vai și amar de cei care-i ies în cale. N-am văzut și nici n-am auzit ca un pescar să fi găsit baracude în pîntecele unor rechini.

Ce deosebire există însă între cele două viețuitoare? Dacă afirmăm siguranță, de pildă, că potă știuca circulă foarte puțin, baracuda este un pește normal; dacă știuca se hrănește în zori, baracuda mîncă tot timpul. Știuca își încarcă stomacul, după care, timp de câteva zile, digeră ceea ce a înghițit; baracuda digeră însă destul de repede hrana.

În concluzie, aș spune că, dacă a fost prumutat multe de la știucă, baracuda a rămas totuși ea însăși.

I. Paporov

globe
globul globul
globul globul globul
globul globul globul globul
globul globul globul globul
globul globul globul globul
globul globul globul globul
globul globul globul globul

CASA PRIETENIEI ROMÂNNO-SOVIETICE — BUCUREȘTI

PROGRAMUL MANIFESTĂRILOR din perioada 3—9 martie 1972

Vineri 3 martie, ora 19 : Rubrica : „Orizont științific sovietic”. Conferința : „Nolle tipuri de mașini electronice de calcul realizate în U.R.S.S.”. Va vorbi : dr. ing. Francisc Momeo, șef de sector la Institutul pentru tehnica de calcul. Urmează filmul documentar „Omul și calendarul” și un film artistic.

Simbătă 4 martie, ora 19 : Ciclul : „Știința descifrează enigmaticele vieții”. Simpozion : „Trepte în geneza ființei umane”. În dezbateri : „Se poate controla ereditatea” ? Va vorbi : prof. dr. docent Emil Crăciun, membru corespondent al Academiei R. S. România ; „Marele judecător — selecția naturală”. Va vorbi : conf. dr. Octav Munteanu ; „Factorii specifice ai evoluției umane”. Va vorbi : conf. dr. docent Victor Săhleanu. Urmează filmul documentar „Ceasornicul universului” și un film artistic.

Duminică 5 martie, ora 10,30 : Ciclul : „Cum pornești în viață, tinere” ? În dezbateri : „Munca și cinstea — drumul spre succes și demnitate”. Va vorbi : prof. dr. docent Gheorghe Dumitrescu. Urmează un program de lecturi în interpretarea actorilor : Ileana Predescu — artistă emerită, Angela Chiuaru, Ion Gheorghe Arcudeanu, Mihai Constantinescu. Paul Nadolschi și un film artistic.

Ora 19 : „Revoluție și evoluție”. Simpozion : „De la primul guvern democratic la democrația socialistă” Vor vorbi : prof. univ. dr. Aron Petric, membru corespondent al Academiei de științe sociale și politice, decanul Facultății de istorie a Universității București, prof. univ. dr. Dumitru Mazilu, membru corespondent al Academiei de științe sociale și politice. Urmează un spectacol de estradă al Ansamblului artistic „Doina” al Armatei.

Marți 7 martie, ora 19 : Ciclul : „Marxism-leninismul — ideologie, știință, acțiune”. Lecția : „Lupta dintre vechi și nou — contradicțiile și rolul lor în dinamica societății socialiste”. Va vorbi : conf. univ. Nicolae Dinuț. Urmează filmul documentar „Orizont științific” și un film artistic.

Miercuri 8 martie, ora 19 : ZIUA INTERNAȚIONALĂ A FEMEII. Discuție la masa rotundă : „Femeia și preocupările ei contemporane”. Participă : Elena Livezeanu, membru al Comitetului executiv al Consiliului Național al Femeilor, Veronica Porumbacu, scriitoare, Ecaterina Stancu, director al Uzinei textile „7 Noiembrie”. Discuția va fi condusă de Maria Costache, redactor șef al revistei „Femeia”. Urmează spectacolul „Șeful sectorului suflute” prezentat de teatrul „Casandra”.

Joi 9 martie, ora 19 : Ciclul : Etic și juridic — convergențe actuale”. Simpozion : „Cetățeanul și dreptul în societatea socialistă”. În dezbateri : „A fi conștient de sensul politic al legii”. Va vorbi : Romul Opre, director în Ministerul Justiției. „Înaltă responsabilitate pentru avuția națională”. Va vorbi : dr. Dumitru Fundătură, director în Ministerul aprovizionării tehnico-materiale și a controlului gospodăririi fondurilor fixe. „Înșușirea conținutului legilor — îndatorire cetățenească”. Va vorbi : conf. univ. dr. Nistor Prisca. Urmează filmul documentar „Mozaicuri române” și un film artistic.

Poșta medicului

(Urmare din pag. 4-a)

S. B. 13 — Sibiu : Vă informăm pe scurt asupra citorva tehnici de chirurgie plastică (sau estetică), rezervându-ne dreptul de a reveni cu un articol special asupra acestei teme. Operația cea mai frecventă este rinoplastia (adică remodelarea chirurgicală a nasului). Urmează apoi, în ordinea frecvenței : liftingul (operarea ridurilor), depilarea zonelor cu păr de prisos prin electroliză, mentoplastia, adică remodelarea chirurgicală a bărbiei, fie că se face din mică, mare sau invers, piloplastia — grefele de păr (mai frecvente la bărbați) — aflată într-un stadiu evasi-experimental, operații ale sinilor prin injecții sau implantate de siliconi etc. etc.

BOSTAN TRAIAN — Brașov : M. M. — Timișoara : În ulcerul gastroduodenal, în afara regimului alimentar care trebuie respectat cu strictețe, vă recomandăm următorul amestec de alcaline : Rp. Bicarbonat de sodiu 20 g ; silicat de aluminiu 15 g ; carbonat de calciu 30 g ; carbonat de magneziu (oxid de magneziu) 20 g. D.S. o linguriță la 2—3 ore (de 6 ori/zi). Bune rezultate dă și produsul Muthesa-Wieth, 1—2 lingurițe de 4 ori/zi luate cu 15 minute înainte de mese precum și înainte de culcare. Ca medicație

antisecretorie : Probantîn-Searle sau Neopulsan-Chinoin, 3 cpr/zi în timpul meselor plus 2 cpr. a 15 mg seara înainte de culcare. În fine, în suc de varză obținut prin presarea foilor de varză albă proaspătă există un „principiu antiulceros” care a căpătat denumirea de vitamina U. În ulcerul duodenal suc de varză proaspătă se administrează în cure de 3 săptămâni, folosind zilnic, în porții mici între mese, 500 ml suc proaspăt, respectând în același timp bineînțeles dieta prescrisă de medic.

CHIRAN COLEA — Galați ; DAN SVAROGA — Făgăraș : Tulburările pe care le acuzați în de andropauză, fenomen fiziologic care apare de obicei după 50—60 de ani și evoluează paralel cu celelalte modificări „de vîrstă”. Trecerea la starea de repaus a glandelor sexuale se desfășoară la bărbat într-un răstimp mai lung și cu manifestări mai puțin pronunțate ca la femeie. Măsurile terapeutice din cursul andropauzei se cer însă individualizate. Există preparate cu „hormoni de substituție” care se pot lua pe cale bucală (Metiltestosteron) sau în injecții cu efecte „retard” (Testolent sau Sterandryl-retard, o fiolă la 24 zile) asociate cu Folcisteină U, vitamina E. Naposim cpr., eventual — ca stimulent — Yohistrin în doze ce trebuie stabilite și controlate de medicul curant.

orice dar atrăgător

poate fi un mărtișor!

27 FEBRUARIE MĂRTIȘOR '72 8 MARTIE

PODOABE COSMETICE DULCIURI

TRIGOTAJE CONFECȚII ÎNCĂLȚĂMINTE

RECOM

COOPERATIVA „ELECTROMAGNETICA” PLOIEȘTI

Str. 23 August nr. 348
telefon 21374

PRODUCE ȘI LIVREAZĂ

- Cricuri hidraulice pentru ridicat autoturisme tip A și B de 3 t și 10 t
- Cricuri hidraulice tip „Crocodil” de 0,5—1 și 4 t
- Macara portabilă de 0,3 și 1 t
- Ridicător hidraulic pentru butoale 0,5 t
- Platformă hidraulică de 0,4 t
- Mașini de spălat tip industrial de 20 și 40 kg
- Storcător centrifugal — tip industrial
- Rampe metalice de 7 și 14 tone, pentru spălat automobile
- Barăci din tablă ondulată 30 × 10 × 4 m
- Dulapuri metalice tip vestiar și arhivă
- Prese pentru lipit talpa la încălțăminte
- Căști coafură tip „Zefir”
- Aparat pentru pulverizat lacuri și vopsele
- Motoare monofazice de 0,4 kW
- Pompe pentru introdus valvolina în cutia de viteze
- Căști antifon
- Aparat reanimare

GALLUS

VOPSEȘTE ȚESĂTURI DIN MĂTASE, BUMBAC, LINĂ, ROCHII, HAINE, BLUZE

1 NEGRU
15 VIOLET
6 VERDE OLIV
18 GRI TOP
3 BLEU VERT
25 CARMIN

ȘI ÎN ORICE ALTE CULORI ȘI NUANȚE

Respectați modul de întrebuințare indicat pe fiecare plic „GALLUS”

• Consultați tabelele de culori „GALLUS” •

I.I.S.

„11 IUNIE” GALATI

Cal. Prutului nr. 50 A.
Telex : 240015
Telef. 13590

Produce și livrează fără repartiție următoarele produse : găleți zincate, paturi metalice pentru copii, paturi tip spital, internat etc., țimplărie metalică (uși, ferestre) casmale, lopeți, greble. Cutii pentru lacuri și vopsele, cutii cremă etc.

— Doamne, câte am pe cap!...

PENTRU 8 MARTIE

Monologul unui soț

Bună dimineața, draga mea! Te felicit de 8 martie! Nu, nu, te rog nu te scula. Azi te odihnești. Fac eu totul. Ce, nu crezi? Nici nu știi ce bărbățel ai! Nu, zău că nu glumesc. Îți interzic să te scoli! Te rog să mai dormi. Dacă nu poți, citește o carte. Principalul e să stai întinsă, relaxată. Mă descurc și singur. În cincizeci minute îți servesc chiar eu în persoană micul dejun, mai ceva ca la restaurant.

Uite, vezi, n-a trecut nici un minut și am și pus ceainicul. Ce părere ai de o omletă? De acord? Perfect! Ai să mănânci acasă o omletă cum n-ai mai mâncat de când ești tu.

Iartă-mă, dragă, unde ținem noi unul? În frigider? Mulțumesc. Dar sarea?... Stai, nu te speria, nu s-a întimplat nimic, a căzut borcanul cu conțop... Sigur că s-a spart, dar ce impor-

trei mișcări îl sudez, pe urmă îmi spăl cămașa, mă pansez la mină, adun cioburile, găsesc sarea și...

Știu, iubito, că ți-e foame. Dar ce crezi că eu sînt sătul? Maj ai și tu puțină răbdare și peste exact... Stai să aprind lumina. Dar ce ar fi să renunțăm la micul dejun și să trecem direct la masa de prinz? E o idee, nu? Sau chiar, și mai bine, direct la cină! Ce părere ai de o omletă? De acord? Perfect!

Cît mă învîrtesc eu la bucătărie, tu uită-te la televizor, în seara asta se transmite un program frumos special pentru voi. Așa, bravo! Ce-ai spus? Nu, încă n-am sudat ceainicul, dar am găsit niște pesmeți. Să-ți aduc și ție unul? Nu vrei? Atunci mai așteaptă un pic, să sudez ceainicul, să-mi spăl cămașa, să mă pansez la mină, să adun cioburile și peste exact...

Cuum? Miezul nopții?! Nu se poate! Douăsprezece și cinci?! Atunci se schimbă treaba! Gata, iubito, e 9 martie! Scoală-te și fă-mi ceva de mincare! Mor de foame!

Mihail Raskatov

CORESPONDENȚĂ SENTIMENTALĂ

Cititorii între ei

Gabi Baranga, str. Episcopiei nr. 6, sector I, București. Mulțumim pentru felicitările pe care ni le adresați „pentru acțiunea de apropiere a cititorilor revistei, în marea lor majoritate tineri sau cu spiritul tînăr”. Ne bucură că ea are ecou. Și acum despre sugestiile pe care ni le faceți. Publicarea scrisorii Luizei Risto din Reșița s-ar încadra, într-adevăr, în profilul „Correspondenței”, dar, din păcate, nu și în spațiul ei. De aceea ne-am și mărginit, în toate cazurile, la citate și aprecieri. Cît privește a doua sugestie, ea depășește posibilitățile noastre. Rămîne să mai așteptăm, pentru viitorii dumneavoastră corespondenți, că vă interesează cele mai variate teme.

„Am 21 de ani și doresc să corespundez cu tineri pe care îi pasionează muzica, pictura, filozofia și munca în general. Adresa mea este: Elena Șerbănescu, satul Mintia, oficiul P.T.T.R. Mintia, jud. Hunedoara”.

„Aș dori ca prin intermediul acestei rubrici să pot corespunda cu cît mai mulți tineri din întreaga țară pe di-

verse teme (despre munca noastră, despre idealurile noastre, despre viața noastră, despre muzică și multe altele). Mariana Vlad, 20 de ani, Căminul studențesc Grozăvești, splaiul Independenței nr. 204, Bloc A, camera 28, București, sector 7^a. V-am îndeplinit astfel dorința și vă mulțumim totodată pentru felicitări și pentru aprecierile despre revista noastră, care ne-au făcut multă plăcere.

Vă satisfacem dorința, vă mulțumim pentru urări și vă felicităm pentru seriozitatea cu care priviți viața la cei 20 de ani ai-dv. Sîntem convinși că veți reuși, așa cum spuneți, „să demonstrez că pot ajuta oamenii la locul de muncă unde voi fi repartizat”, și „să pot spune că timpul petrecut în fața cărților n-a fost zadarnic”. Și acum preferințele: „Am plăcerea să corespundez pe teme de poezie, proză, arhitectură, istorie geografică, turism, auto, psihologie, filozofie, artă cinematografică, muzică ușoară și să fac schimb de ilustrate, mărci filatelice, fotografii ale unor oameni celebri din diverse domenii, reviste, ziare. Costi Negoescu, str. Tache Ionescu nr. 10, Pitești, jud. Argeș”.

„Sînt un tînăr familist în vîrstă de 33 de ani și aș dori foarte mult să corespundez cu tineri și vîrstnici, indiferent de etate și profesie, interesați de un schimb de idei despre prietenie, filme, turism. Constantin Sterea str. Eliade Rădulescu 16, Ploiești-8”. Urîndu-vă ca această dorință a dv. să aibă un ecou cît mai larg, colectivul feminin al redacției vă mulțumește cordial pentru frumoasele cuvinte — „mărtisor” și felicitările calde pe care l le-ați adresat.

— Am să fiu scurt...

DE LA A LA Z

Definiții în glumă și în serios

COSMETICĂ: Mitologia spune că Narcis cel îndrăgostit de sine s-a admirat atît de mult în apa unei fîntîni, încît a sfîrșit prin a fi transformat într-o floare. Dar acesta este un caz rar. De obicei oamenii nu sînt mulțumiți de înfățișarea lor. Și ar face orice numai să arate cît de cît mai frumoși. Sînt bărbați, de exemplu, care nu ezită de fel să-și acopere brațele și pieptul, ba chiar și spatele cu picioarele, cu dragoni, otgoane, ancore, sirene opulente în partea de sus, nume de femei, inimi străpuse de săgeți etc., etc. Dar nici fetele nu se lasă mai prejos. Unele poartă în poșetă (și pe față) un arsenal internațional de-a dreptul impresionant: rimel englezesc, pudră franțuzească, ruj polonez, creion dermatograf indigen. Un prieten, care s-a jurat că nu exagerează, mi-a povestit că a văzut odată o tînără care arăta cam așa: de „uo peruca roșcată se vedea ici-colo părul ei negru natural, pleoapele erau argintii, buzele mov-albastru, unghiile sîngerii; o țigaretă cît toate zilele completa ținuta. „Să te sperii și alta nu”. Nu-i nimic, l-am liniștit eu, în antichitate oamenii se vopseau și mai dihai ca să se sperie unii pe alții. Cum rămîne deci cu cosmetica: să fim pentru sau contra ei? Categorie pentru, dar cu condiția să fie folosită cu măsură și gust Adică, să dreagă, nu să strice.

CRAVATA: accesoriu cu rol strict estetic. În acest caz, sfaturile sînt de prisos, deoarece intervin prea multe elemente de care trebuie să se țină seama: culoarea costumului, a cămășii, a ochilor și a părului, vîrsta, moda, împreju-

Dialog
dialog dialog
dialog dialog dialog
alog dialog dialog dialo.
g dialog dialog dialog a
dialog dialog dialog dialog
log dialog dialog dialog di
dialog dialog dialog dialog
oa dialog dialog dialog dial

rarea. Singura salvare rămîne mașina electronică de calculat.

C. L.

INTREBARI ȘI RĂSPUNSURI

Vreți să aflați ceva și enciclopediile pe care le aveți la îndemînă nu vă dau răspunsul? Vă invităm să ne adresați nouă întrebarea dv; mai ales dacă este de interes general.

Între știință și mituri

I. Doresc să aflu care este explicația denumirilor antiparticulă, antimaterie, antilume despre care am citit în multe publicații.

Suciu Adrian
Pitești

R. De la bun început se impune o observație, și anume că înțelegerea corectă a acestor noțiuni nu se poate realiza preluînd întocmai denumirile lor, care poate că nici nu sînt cele mai potrivite. Deci nu este vorba de nimic „anti”, de ceva care ar fi contra sau dincolo de materie. Ci de aceeași materie organizată pe baza unor particule elementare avînd aceeași masă cu alte tipuri de particule, și proprietăți diferite. În momentul de față antiparticulele nu mai sînt de altfel numai o noțiune teoretică (ecuația lui P. Dirac), ci sînt în marea lor majoritate sistematizate în tabelele uzuale de particule elementare.

Dacă există antiatomi, există și anti-substanță, compusă dintr-un mare număr de antiatomi. În felul acesta a luat naștere o altă lume decît aceea pe care o cunoșteam pînă nu de mult, formată din antimaterie: antilumea. După constatările fizicianului suedez Oskar Klein, între cele două lumi există așa-numitul „strat Leidenfrost” care le separă, împiedicînd ca ele să se anihileze.

Vă puteți completa cunoștințele dv. despre antimaterie, citînd și articolele pe care le-am publicat în revista noastră (numerele 10 și 43 din 1971).

I. Cine a fost generalul Paris? Știu că orașul Paris poartă numele acestui general, dar nu-i cunosc personalitatea. Ce i-a determinat pe francezi să dea unui oraș de-al lor acest nume și în ce an?

Constanda Maria
Com. Pecica,
jud. Arad

R. Istoria cunoaște numai figura lui Paris, fiul lui Priam, regele Troiei, care n-a avut însă nici o legătură cu viitoarea capitală a Franței. Despre istoria Parisului se știe că: în secolul I î.e.n., pe locul orașului de azi, a existat o așezare a tribului galic al parisilor, numit Lutetia. În timpul unor lupte așezarea a fost distrusă, apoi reconstruită, iar mai tîrziu denumirea de Lutetia a fost înlocuită cu „Orașul parisilor”, „Parisia”, de unde și numele de astăzi al capitalei franceze.